

SLOVAN.

Štev. 39.

V Ljubljani, dne 18. septembra.

1884.

Vsebina: Simon Gregorčič. — Josip Juraj Strossmayer. — Slovenščina in c. kr. sodišča. — Narodne bajke. — Pogled po slovanskem svetu. — Razne novice. — Politični razgled. — **Ilustracija:** Simon Gregorčič.

Simon Gregorčič.

V kobaridski kotlini, Kobaridu na jugu, je selo Idrsko na desnem bregu Soče, a na levem, že na gorah, vasica Vrsno. V njem se je porodil pesnik, čegar sliko prinašamo na čelu lista.

Posestniku J. Gregorčiču se je porodil leta 1844. drugi sin, kateremu so dali ime Simon. Ko je nekoliko zrasel, pasel je očetovo čredo; bil je srečen pastirčič. Rasel je pojoč, razodevajoč veselje srca, ne poznavajoč ne žalosti ne nevolje. Ali usoda mu ni dala uživati še dalje časa tega srečnega življenja. Že v rosní mladosti je moral zapustiti svoj mili kraj, da se napaja s kupico modrosti, a še bolj s kupico britkosti.

Brati in pisati se je naučil doma. Tedaj še ni bilo v vsaki večji vasi goriški šole, kakor danes. Simon je hodil v Gorico v osnovno šolo, in sicer v nemško. Ondu je bil vsekakor početek „britkosti“; moral se je učiti in mučiti. Vender je njegova bistra glava premagala vse težave. Dovršivši osnovno šolo je stopil v gimnazij.

Prva dva razreda je bil svoboden dijak, a v tretjem razredu so ga zaprli v malo semenišče. (Tako se imenuje zavod, v katerem imajo gimnazijski učenci stanovanje in hrano, in sploh vse. „Malo“ semenišče se imenuje za razloček od osrednjega semenišča za vse Primorje.) Preživevši šest let v malem semenišči, prestopil je v veliko. Jedna muka je bila zapor, druga tuji jezik, v katerem so ga poučevali za vseh njegovih nauk.

Tujščina ga vender ni premagala. Tudi v Gorico je že bil prodril duh časa, duh narodnosti. Bilo je zagovornikov tega duha tudi med profesorji. Tak je bil izmed drugih Ivan Šolar, pozneje šolski nadzornik srednjih šol na Kranjskem in v Dalmaciji, kjer je tako nagloma dopolnil svoje dni. Uplival je na mnoge, uplival je tudi na

Simona. Ucepil mu je ljubezen do materinega jezika, s tem pa tudi do naroda in domovine. Poleg materinskega jezika omilila sta Gregorčiču največ latinski in grški jezik. Že tedaj je z veseljem prebiral latinske in grške pisatelje ter jih ni zavrgel niti bogoslovec in se je pečal z njimi tudi duhovnik. On bi bil profesor filologije, ko bi bil močnejšega telesnega ustroja, stanovitnejšega zdravja.

Že v malem semenišči je imel tovarišev, kateri so gojili narodni jezik. V velikem semenišči se je pomnožilo njih število dokaj. Ko jih je bilo v prvem samo z Goriškega, bilo jih je v drugem tudi s Kranjskega, iz Istre in iz tržaške okolice. Drug je učil drugega; med seboj so tekmovali. Ob-

seg domovine se je razširil.

Še mladič se je ogrnil s črnim plaščem. Za duhovnika je bil posvečen po tretjem letu bogoslovja, l. 1867., znamenje, da je vestno izvrševal svoje dolžnosti — najboljša četvorica se posveti navadno po tretjem letu, da so načelniki ostalim bogoslovcem.

(Dalje prihodnjič.)

Josip Juraj Strossmayer.

Spisal Milko Cepelič.

(Dalje.)

Za svojo vladikovino je storil tudi v tem času mnogo. Podaril je 10.000 goldinarjev za nemočne duhovnike, 70.000 goldinarjev deškemu semenišču svoje vladikovine; osnoval je stolico za staroslovenski jezik; semenišču in njegovi knjižnici je podaril 11.000 goldinarjev, in že si je začel misliti, kako bi sezidal svoji vladikovini dostojno stolno cerkev in je v ta namen potoval v Italijo. Začel je proučavati umetnost.

Ali za vse te dobe, za polnih deset let političnega spanja hrvaškega naroda, pospeševal je Strossmayer vsa podjetja, ki so bila v korist duševnemu razvoju njegovega naroda. Podpiraje pisatelje, podpiraje zavode, pripravljaj je tako rekoč ves narod na dogodke, ki so se imeli skoro zgoditi.

Ko je vsled nesrečne avstrijskoitalijanske vojske (1859) palo leta 1860. Bachovo ministerstvo, ko so se obetali avstrijskim narodom boljši časi, pokazal se je na Hrvaškem, zdaj že po vsi deželi dobro znani vladika Strossmayer, na političnem polji. In od zdaj je on kot srčna žila, središče vsega političnega in duševnega življenja na Hrvaškem. Od zdaj dela in govori Strossmayer o vseh mogočih prilikah za blagor in svobodo svojega naroda; njegov glas je merodaven, na Strossmayerja gledajo največ v Pešti in na Dunaj, ali boljše: največ se ga boje.

Leta 1860. je bil poklican na Dunaji v pomnožen državni zbor, da ondu z baronom Vranicanjem zastopa Hrvaško, in ondu se je boril Strossmayer odločno za samostalnost Hrvaške, ali nikakor ne za samostalnost in ustavo v zajednici z Ogrsko, kakor so to pozneje tedanji politični matadorji hrvaški proti njegovim nameram storili. Da, on je bil tolik protivnik zaveze Hrvaške z Ogrsko, da so na Dunaji in v Pešti dobro znali, da Madžarji dotle ne bodo dosegli svojih teženj na Hrvaškem, dokler koli se bode Strossmayer mešal v politiko Hrvaške. Toliko spretnost je kazal na političnem polji in toliko je bil češčen od vseh neodvisnih sinov Hrvaške. In res, da bi mogli Madžarji svoj namen na Hrvaškem doseči, da bi mogli za Hrvaško nesrečno „nagodo“, a s Hrvaško skleniti, izposlovali so si, da je bilo Strossmayerju z Dunaja pod težkimi pogoji naloženo, ne samo opustiti vsako politiko, ampak celo zapustiti svojo domovino dotle, dokler se nesrečna „nagoda“ „po ustavnem potu“ ne sklene in ne izvede. Strossmayer je za svojega prognanstva živel na Francoskem, posebno v Parizu, a baron Rauch, naskoro ban hrvaški, sklene s prodano svojo politično koterijo „nagodo“ z Madžarji, katera Hrvaško zdaj že petnajst let ubija, katera jo je do dobra že do berača dovela v gospodarskem pogledu. Ta doba od petnajst let, odkar je „nagoda“ Hrvatov skle-

nena z Madžarji, dokazuje najbolj, koli je Strossmayer prav politički mislil, koli je dobro poznaval narav in namere Madžarjev. On se je jokalo že tedaj, a joče se osobito danes nad usodo svojega naroda, kateri je navzlic velikim svojim zaslugam za habsburški dom, za avstrijsko državo, dà, za celo Evropo tako brezozirno in nemilostno izročen na milost in nemilost azijskemu nasilniku Madžarju.

Od zdaj ni se Strossmayer nikdar javno mešal v politiko, čeravno vsi dobro znajo njegove politične težnje. Na Ogrskem tudi danes jako dobro znajo, kolik jim je on protivnik, ali mirne duše smemo reči, da jim je samo zarad tega protivnik, ker so proti vsem onim, kateri so od njih slabši, pravi nasilniki in do skrajnosti nepravilni in brezozirni.

Strossmayer se ne meša v politiko, ali se vender govori, da zdanja „neodvisna stranka“ na Hrvaškem, a na čelu ji conte Vojnović in predsednik akademije Rački, zastopa njegove nazore. In ni dvojbe, da so možje te stranke najučenejši, najresnobejši, in kakor v deželi sami, tako tudi izven nje najučenejši.

Mnogo srečnejše, mnogo uspešnejše je Strossmayerjevo delovanje na duševnem polji svojega naroda. Tukaj mu sila jačjega ni mogla uzvišenega duha ustavljati silo, in da govorimo ž njegovimi lastnimi besedami, „kako bo ustavljala narod na onem potu, na kateri ga je sam Bog poklical, da providencijalno svojo nalogo na balkanskem poluotoku med slovanskimi svojimi brati izvršuje.“ Ko se je bila leta 1860. meseca decembra sklicala v Zagreb banska konferencija, da se posvetuje o položaji, ki ga ima dežela zavzeti po Bachovem propadu, tedaj je vladika Strossmayer izročil konferenciji izdelan načrt, na podstavi katerega naj se ustvari v Zagrebu akademija znanosti in umetnosti, katera bode narod tudi o najžalostnejših političnih dnevih vzbujala, ohranjevala ga svežega in jedinega, katera mu bode njegovo slovstvo, njegov jezik tudi za največjega nasilstva v obrambo jemala, a katera ga bode za vedrih dni vzbujala in ujemala, kako da do svoje sreče pride, kako da v kolo kulturnih evropskih narodov stopi. Temu načrtu je priložil Strossmayer znaten dar od 50.000 goldinarjev, kateremu je nekoliko pozneje pridal še 20.000 goldinarjev. Tak dar in taka misel je kakor kaka električna iskra naudušila ves narod, ki se je z vso dušo svojo oklenil Strossmayerjevih nazorov, osobito pa tedaj, ko je v aprilu drugega leta 1861. izgovoril v hrvaški zbornici eklatanten govor in dokazal, da hrvaški narod potrebuje, da hrvaški narod mora imeti tudi svoje lastno vseučilišče. Ta govor, tiskan v 10.000 iztisih na deželne troške, razposlal se je križem te male hrvaške zemlje.

(Dalje prihodnjič.)

Slovenščina in c. kr. sodišča.

Spisal H—k.

Ko je prišla Taaffejeva vlada na krmilo, nadejali smo se, da se bode izpolnila najiskrenejša želja vsakega slovenskega rodoljuba, da se bode našemu jeziku priznala enakopravnost pri c. kr. uradih. Ne tajimo, ni nečemo tajiti, da je bila ta že davno dognana v teoriji, v praksi pa žal še ni, in Bog vedi, kedaj še le bode?! — Srečni smo, da imamo zakonov, utemeljujočih našo enakopravnost; in te imamo, in razven teh zakonov je izdal v naj-novejšem času vodja justičnega ministerstva več naredeb, jasno govorečih o enakopravnosti našega jezika v c. kr. uradih. A kaj nam vse to pomaga, če se ti zakoni in vse te naredbe ne izvršujejo dejanski?

Pri c. kr. sodiščih po Slovenskem se posluje še z večine tako, kakor se je poslovalo za absolutizma — vse po nemškem kopitu. Slovenske stranke se pred c. kr. sodišči še vedno poslužujejo materinega jezika, ali njih izjave se zapisujejo, seštevno v civilnih zadevah, nemški v zapisnik, obravnavanje se vrši v nemškem jeziku in slednjič zaradi ljube doslednosti se izdaje tudi sodba v nemškem jeziku. Vsi sodni dekreti, nalogi, naredbe in kakor se še imenuje vsi ti sodni odloki, pišejo se nemški. Tako se godi malo ne še pri vseh c. kr. sodiščih na Slovenskem; nekatera celo nimajo slovenskih vabil. Od posamičnih uradnikov slovenski v zapisnik zapisane in slovenski rešene tožbe so v eri miru in sprave, v kateri se nam Slovencem tako neizrečeno dobro godi, da še nikedar ne tako, bele vrane. Kar smo dosegli pod Taaffejevo vlado, jedino je le to, da se od odvetnikov ali od strank samih v slovenskem jeziku zložene in c. kr. sodiščem predložene tožbe rešujejo v slovenskem jeziku, pa tudi to ne povsod in vselej v prvi inštanciji; c. kr. nadsodišču v Gradcu pa se celo pritožbe v slovenskem jeziku predložiti ne smejo, kajti nadsodišče takoj zavrne slovensko ulogo ter dotičnemu advokatu naroči, naj jo predloži v nemškem jeziku; o najvišjem sodišči pa rajši ne govorimo. Da se pa v prvi inštanciji reši slovenski uložena tožba, zgodi se včasih le bolj zarad notarja ali advokata, ali zarad stranke, ki je kot narodna znana, ne pa zarad načela. S tem nikakor ne trdimo, da nimamo nekaj rodoljubnih in res narodnih sodnikov, katere spoštujemo iz dna duše svoje; žal! da imamo le še premalo takih mož in preveč tistih, ki se nečejo nikomur zameriti.

Najbolj živo pa čutimo potrebo slovenskega uradovanja pri najvažnejšem javnem inštitutu, pri zemljiščni knjigi, katera naj po zakonu ima splošno zaupanje. Nove zemljiščne knjige so jako praktične in prilične, primerjaje jih starim in nam Slovencem ugajajo seštevno zategadelj, ker so iz njih izginila imena grajščin, katere so preje vodile zemljiščne knjige in katere so tako v neobupijoče tlačile in pestile slovenskega kmeta. Že zaradi lastnosti zemljiščne knjige, zaradi javnosti in splošnega zaupanja, ktero ima zemljiščna knjiga, morali bi pričakovati, da se ista spisuje slovenski. A ta se piše od pičice do pičice nemški; vsi upisi se izvršujejo v nemškem

jeziku, vsi zemljeknjižni odloki, izdani na prošnjo vzprejeto in zapisano pri sodišči, sestavljeni so v nemškem jeziku. Da se uniči ali razveljavi kak nezakoniti upis v zemljiščno knjigo, treba je uložiti rekurz v zakonito določenem obroku, a kako naj se stranka pritoži, ko ne razume nemškega odloka? S tem pa jej nastane škoda, katera se ne da popraviti.

Nova zemljiščna knjiga je sestavljena po katastralnih občinah; vsaka katastralna občina ima svojo knjigo. Kar je najbolj zanimivo, je to, da je pri dotični zemljiščni knjigi ime katastralne občine zapisano samo v nemškem jeziku. Kako barbarski so Nemci naša krajevna imena ponemčevali, o tem pač ni treba mnogo govoriti, vsaj nam to najboljše pove krajevno ime „Račje selo“, katero so Nemci pretvorili v „Rappelgeschiess“. Po tej metodi imamo zemljiščno knjigo katastralne občine Feldsberg, Grosslack, Kreutzdorf, Stockendorf itd. Teh krajevnih imen naš kmet niti ne pozna, pač pa občine Bleči vrh, Velika Loka, Kriška vas, Stehanja vas itd. Ako že družega ne, vsaj v obeh jezikih naj bi se zapisala tako krajevna imena v zemljiščno knjigo! Recimo, da stranka prosi za izvršbo tega ali onega zemljiščnoknjižnega dela v zemljiščni knjigi katastralne občine Stehanja vas! Ako je sodnik kolikor toliko slovenskemu življu neprijazen, lahko zavrne prošnjo z odlokom, da se dotični upis ni mogel izvršiti, ker pri dotičnem sodišči ne eksistuje nobena zemljiščna knjiga kat. občine Stehanja vas. Po vsem tem ni varno, v listinah, sposobnih za zemljeknjižne upise, rabiti slovensko krajevno ime dotične katastralne občine, kajti stranka je v nevarnosti, da na ta način ne bode mogla nikakršnega upisa v zemljiščno knjigo doseči na podstavi take listine. Tako bomo pa prišli do tega, da Slovenec v javnih listinah ne bode smel rabiti slovenskih krajevnih imen, ampak le tiste, katere mu je za najhujšega zatiranja in občnega ponemčevanja ustvarila tuja sila. Potem bode pa še ta drobtinica naše enakopravnosti, da se smemo namreč v javnem življenju posluževati našega jezika, postala iluzorna. — Premišljeva je vse to, kaj smo že vse doživeli in kaj nas še čaka, ali se moremo čuditi temu, da ima naš kmet tako malo zaupanja v c. kr. urade in da je tako nezaupljiv uradnikom?

Ugovarjal bode morebiti kdo, zakaj naš kmet ne zahteva energično svojih pravic, kader ima opravka pri uradih. Tedaj bi še le dregnil v sršenovo gnezdo in bi moral morebiti slišati še take besede, kakor jih rad rabi neki adjunkt v Metliki proti strankam, zahtevajočim slovensko uradovanje.

Tako se spoštuje naša enakopravnost v eri, katera nekaterim gospodom na Slovenskem, osobito pa v Ljubljani, tako ugaja, kakor še nobena poprej ne. Vse naredbe justičnega ministerstva, katere uradnikom ukazuje, naj po mogočnosti (nach möglichkeit und thunlichkeit) uradujejo slovenski, nam nič ne koristijo. Kakor preje in

kakor sedaj, kratile se bodo našemu jeziku še vedno pravice in toliko časa ne bode dostopen v c. kr. urade, dokler nam vlada ne da jezikovnega zakona. Kader nam bo pa vlada dala jezikovni zakon, potem tudi gotovo ne

bode nadsodišče graško in ne najvišje sodišče na Dunaji več a limine zavračalo vsake slovenske uloge. Še le tedaj nas bode vlada prepričala, da ima resno voljo, ustreči našim opravičenim zahtevam!

Narodne bajke.

Perte tudi hodijo na večer sv. Miklavža. Spomin tega nam je navada, da hodi ta večer po nekodi še vedno okoli sv. Miklavža pa „špic parkelj“. — Ta navada je tedaj iz poganskih časov. (Navada nastavlja sv. Miklavžu pa od tod, ker je bil sv. Miklavž rešil tri dekleta sramote in nesreče.) Sploh je pogostoma mešano krščansko in pogansko, da včasih težko ločiti. Ta obhod sv. Miklavža in „špicparklja“ pomeni zopet perta prav za prav po nemškem basnoslovju: Wuotana t. j. moško solnčno božanstvo, podobno Berchti) — v dobrem in slabem zmislu; pomeni božanstvo kot poplačevalca dobrega in kaznovalca slabega. Pri Rusih je to: Dėduška domovaj. Primeri basen o Kristu in sv. Petru, ki hodita po svetu, plačujeta dobre in kaznujeta hudobne.

Perta se je pozneje zakrila za sv. Gertrudo. Kmetom velja dandanes sv. Gertruda za pospeševalko lanú. O nekaterih časih se nekedaj ni smelo več presti (mcralo je že biti opredeno), sicer je perta vso prejo uničila ali omazala. Zdaj pa pravi ljudstvo: Na sv. Gertrudo (Jedert) se ne sme presti, sicer miši vso prejo pojedó. Primeri: O kvaternih petkih se ne sme lužiti in prati, sicer pride Torka (v „Novicah“ nekje). In v pratiki je za sv. Gertrudo simbol: miši pa vreteno. Miši so namreč simbol perte. Miši tudi pomenijo kugo, nesrečo, slabo leto, smrt.

Drugod se je zakrila perta za sv. Valburgo (1. maja). Tega dne imajo copernice največjo moč. Zato se glasi v pravljičah: da se more zaklad vzdigniti le na dan svete Valburge. V Rudniških gorah so še nedavno imeli 30. aprila obhod z bakljami, solnčnimi kolesi. Prav tako se Svan-tevitovo češčenje še nahaja v kresu, ki se zažiga o sv. Ivanu Krstniku.

Kresovi so ostanek prejšnjih časov. — Skakanje čez ogenj pomeni: da so nekedaj božanstvu ljudi žrtvovali. Še sedaj je tako pri Indijanih. — Nekje na Bolškem silijo ta dan živino, da mora skakati čez ogenj. Pomeni zopet, da je nekedaj bilo v navadi, naklanjati si z daritvami (živalskimi žrtvami) božanstvu, da bi dalo dobro žetev. Sedaj se utikajo o sv. Ivanu rože v streho. To pomeni, da so pozneje prišle bolj nedolžne daritve namesto krvavih.

Ogenj sv. Ivana pri Nemcih pomaga zoper coprnijo, nevihto, točo in živinsko bolezen. O sv. Ivanu cveto „šaci“; ker je ta čas v prirodi najbolj vse v cvetji. Od 20. do 24. junija imajo čarovna zelišča največjo moč. Kedor ima praproto seme, sliši in ume, kaj se živina pogovarja. To pomeni moč prirode, ki se takrat najbolj prikazuje.

Perti podobno moško solnčno božanstvo Wuotan se je zakrilo za sv. Martina. V Šleziji prijezdi sv. Martin na konji (belci). Primeri: Skalovič v Glasu, l. 1875., štev. 4.: „Slišal sem v drugem kraju (na Krasu), da so

otrokom rekli: božič pride na belem konji in donese lešnikov in orehov.“

„Perte hodijo okrog — to tedaj pomeni divji lov“ — t. j. borjenje solnčnega božanstva z mrzlo zimo: pripravljanje zemlje (po zimi) za prihodnjo rodovitnost. In perta bi bilo tedaj v glavnem isto, kar Vesna: tedaj posebljena priroda.

3.) Na Tolminskem je znana tudi divja baba. Divja baba se joče, kader solnce sije, pa smeje, kader dežuje. Nekemu kmetu na Kamnem ob Soči se je bila utrgala gredeljica pri oralu. In tedaj mu zakliče divja baba z brega:

Jurij Bajt! vij, vij trto drgavět,
Da bo držalo stanovět.

Tako je naučila divja baba kmeta, da je brogovita dobra za privezovanje kake reči. Na Tolminskem je tedaj „divja baba“ dobrotnica ljudem (vsaj kolikor je meni to znano). Poglejmo, kako je pri drugih rodovih.

Čehi imajo tudi svoje „divje žene“. (Glej: Světozor, 1882, str. 207. in dalje.)

V taborski okolici govoré, da so bile dobrotljive onim, ki so jim pokladali kaka jedila. Varovale so jim dom in otroke, ki so doma ostali, žele jim žito itd. Nasprotno pa so bile škodljive onim, ki niso skrbeli za nje.

Nad Vltavo blizu Týna so bile velike strašne žene. Obliče so imele obrasteno in pokrito z bradavicami. Desno oko jim je bilo črno in je ležalo globočje, nego levo, ki je bilo modro. Rusi lasje so jim viseli nepočesani do pasa, a v roki so nosile debel kol, ki je bil z gadi obvit. Bile so škodljive: kradle otroke, živino, žito itd. Znale so vse moči zelišč in korenin, in tedaj napravljale različna mazila in zdravila. Ljubile so godbo. Na Moravi so bile „věštice“.

Na Slovaškem so divje žene odnašale posebno novorojene otroke, pa tudi odrasle devotke. A puščale so materam svoje otroke — pretvare.

Na Poljskem se tudi imenujejo „divje žene“. Pravljice so iste, kakor na Češkem in Slovaškem. — Posebno veliko vedó o njih povedati rusinski Huculi na vzhodnem pogorji Karpatov. Pravijo jim „divje babe“ ali „boginke“. To so žene z neobčutljivim srcem, a strastno poželjive. Njihova bivališča so globoke jame — tako zvane Brusne duri v okolici Jablonke, na nepristopnih krajih. In te kradajo otroke in mladino sploh. — V Haliči so jim podobne Jazije, pri Rusih lisunke, pri Bolgarjih samovile in jude, pri Srbih vile. Nahajajo se tudi „divji možje“ pri Čehih, věštaci na Moravskem, vodni možje v Lužici itd. Isto tako na Slovenskem.

Kaj pa to pomeni? Afanasjev, pravi začetnik slovanskega basnoslovja, šteje jih med „oblačne žene“, ki

so bivale najprej v oblakih, a pozneje po gorah in gozdih. Nemški basnoslovec Mannhardt pa jih ima za perzonifikacijo gozdne prirode in jih nazivlje „vegetačne demone“. Po njegovih mislih so Centauri in Ciklopi pri Grkih podobni našim divjim ljudem. Isto tako sodi Čeh Primož Sobotka. — A po Jírečku in drugih bi bilo to ostanek češčenja domačih bogov (penatov), ki so pustili človeška bivališča vsled razširjanja krščanstva.

4.) Krivopetnice. — V Trenti so baje krivopetnice, in sicer v Zadnjici pod Triglavom. Noge imajo zasuknene, peto spredaj, a prste zadaj.

I. K. petdesetletni mož se je bal neki iti tija — češ: dobé me krivopetnice. Sledil jih je, da so tam okrog

hodile. Primeri, kar piše Trinko o krivopetah v „Zvonu“, 1884, 3. l., str. 229. — Tam na Beneškem so tedaj krivopete dobre in zle — kakor smo to videli pri Vesnah, pertah in divjih babah. — Primeri o tem tudi dr. Freytag: V spodnjem Engadinu (v Švici) so „Dialas“: lepe devojke, živče v votlinah. Te imajo — kozje noge. Sicer so do brotljive.

Namesto sklepa dostavljam besede gosp. Skaloviča v „Glasu“, 1875. 6. „Skrajni čas je, da objavljamo take narodne šege in navade (tudi bajke — pravim jaz), ki se zmerom bolj zgubljajo. Naj bodo smešne in dozdevno praznoverne, vender brez pomena niso, a mnogokrat kakšno važno stvar razjasnijo.“ P — ov.

Pogled po slovanskem svetu.

Slovenske dežele.

Čč. gg. naročnike, katerim poteče naročnina s prihodnjo številko, prosimo, da jo o pravem času obnové, ker bi jim sicer morali ustaviti pošiljanje lista.

(Životopis Simona Gregorčiča,) ki smo ga pričeli danes priobčevati, ponatisnili smo iz letošnje 22. številke „Hrvatske Vile“.

(Narodni deželni odbor uraduj slovenski!) — Imelo bi se to pač samo po sebi umeti; a čudne prikazni, ktere smo v teku kratkih štirinajstih mesecev doživeli na slovenskem Kranjskem, pojašnjujejo nam tudi, zakaj se to doslej še ni zgodilo in zakaj se pogostoma čujejo pritožbe, da je bivši nemčurski deželni odbor spoštoval slovenski jezik veliko bolje, nego ga spoštuje sedanjí. Pri njem vsaj nemški odloki na slovenske uloge niso bili mogoči; ali zdaj nam je v našem uredništvu naroden župan z Gorenjskega kazal tak pisarniški nestvor narodnega deželnega odbora. Mi tedaj nismo hoteli izpregovoriti, ker smo mislili, da se je to zgodilo le vsled nepredvidnosti ali v naglici in smo pričakovali, da si bode deželni odbor v svesti narodnostne svoje dolžnosti tudi glede uradovanja. Predlog, ki ga je predlagal v seji deželnega zbora dne 17. t. m. gosp. dr. Karol vitez Bleiweis pa nam dokazuje, da je naše upanje bilo prazno in da se nemčurstvo še vedno oblastno šopiri po pisarnah kranjskega deželnega odbora. Celo hvaležni smo tedaj omenjenemu poslancu, da se je spomnil uboge te pástrke, lepe naše govorice, in da jej je vsaj od novega leta 1885. priboril boljši in častnejši položaj; kajti, da bi njegov predlog ne bil sprejet, tega ne moremo verovati, celo v očigled velikemu negovanju „zatiranega nemštva“, katero je pri nekaterih narodnih poslancih prišlo v navado.

(Prošnjo za zmanjšanje pouka v nemščini) je izročila po svojem poslanci gosp. Luki Svetci kranjskemu deželnemu zboru v seji dne 16. t. m. občina šmartinska pri Litiji. — Ni še temu štirinajst dni, odkar je v „Politiki“ urednik slovenskega uradnega lista metal češkemu občinstvu pesek v oči, zagotavljajoč ga, da je onih zloglasnih 600 goldinarjev namenjeno neobligatnemu pouku nemščine na naših večrazrednih osnovnih šolah in sklicuje se na to, da je na čeških meščanskih in štirirazrednih osnovnih šolah tudi dovoljeno poučevati nemški jezik kot neobligaten predmet. Vsi, ki naše šolske razmere poznajo, in takih je tudi med Čehi precej, spoznali so takoj zlobno zavijačnost slovenskega oficijoznega pisca, ki je vedoma zamolčal, da je na vseh štirirazrednicah na Kranjskem nemščina obligaten učni

predmet že od drugega poluleття prvega razreda nadalje. — Dokaz o tej bedastoči, tem pedagoškijskem nezmislu, je pač prošnja občine šmartinske, o kateri pa resnicoljubni oficijozni pisec gotovo ne bode poročal „Politiki“. Naj bi se oglasilo še več zavednih občin v tem zmislu, da bi zaslepljeni „patres conscripti“ končno vender izprevideli, kako grozno neutemeljena je njihova velika skrb za temeljitejšo poučevanje nemščine.

(Deželni zbor kranjski) je dovolil v svoji zadnji seji „Glasbeni Matici“ 500 goldinarjev podpore, „Narodni šoli“ 100 goldinarjev in g. Lapajnetu 100 goldinarjev za izdavanje pedagoških spisov.

(Za deželnega glavarja Štajarskega) je bil imenovan grof Gundacker Wurmbrand, grajščak na Borlu pod Ptujem, za njegovega namestnika pa prvokrat slovenski poslanec baron Goedel.

(Občni zbor slovenskega učiteljskega društva v Ljubljani.) Že šestnajst let je, kar deluje to društvo, katero prvi čas svojega obstoja pod nemčurskim pritiskom ni moglo uspešno delovati, ker se učitelji sami niso smeli zanimati za to društvo. V tem ozivu se je danec nekoliko zboljšalo, kajti zadnjega občnega zbora se je udeležilo nad 60 učiteljev s Kranjskega, Štajarskega in Hrvatskega. — Odbor tega društva je posebno za to po besedah predsednika g. And. Praprotnika skrbel, da se uredi učni načrti. Zato je odbor sprejel dne 5. junija l. l. predlog: Slovensko učiteljsko društvo pritrjuje sklepom uradne konferencije mestnega učiteljstva v Ljubljani v dan 29. maja l. l. o nasvetih za preuredbo učnega črteža v peterorazrednih osnovnih šolah in o nasvetu, naj se drugi deželni jezik (pri nas nemški) začinja počevati še le tretje šolsko leto.

(Slovanski gostje v Ljubljani.) Ni dolgo tega, kar so se mudili v Ljubljani Hrvati (okoli 20 oseb), vračajoč se iz Prage v hrvaško domovino svojo. Ogledavši si naše Gorenjsko, bleško in cerkniško jezero, in ostavši nekaj časa med nami v Ljubljani, vrnili so se na Hrvaško, noseč v srcih svojih najlepše spomine na našo domovino. — Prirodna lepota naše dežele in srčna želja, seznaniti se z duševnim življenjem južnih Slovanov, torej tudi našega naroda, zvalila je poljskega pisatelja g. Ludomirja Prószyńskiego iz Varšave, da je zapustil za dva meseca svojo domovino ter krenil k nam na jug, da bi o tem, kar je tukaj videl, poročal rojakom svojim. Prószyński je prišel k nam z gorenjske strani. V Trbiži je stopil na naša tla, in dasi je vedel, kateri narod ondot

prebiva, vprašal je vender nekega človeka, naj mu pove, kateri narod imenuje to deželo svojo. In ta mu je dejal, da je to nemška dežela. Kaj? nemška dežela? začudi se naš Poljak, morda tudi nekoliko laška? vpraša ga. Da, tudi laška, dejal je tisti človek. Ne nemška, ne laška, ampak slovenska je, zavrnil ga je naš Poljak. In tisti človek je debelo gledal, videč, da je s svojo lažjo slabo naletel. Oba sta se razšla, in g. Prószyński je šel na Bled, od tod se je napotil k nam v Ljubljano, kjer se je tudi natanko seznanil s sedanjo, zlasti s časnikarsko literaturo. Naš brat si je vse natanko zapisal, in bode to, kar je tukaj sam videl, opisal svojim rojakom, ko se k njim vrne. Gosp. Prószyński je dober psiholog, on dobro pozna vse intelektualne strani Slovanov in Nemcev, kar nam tudi priča njegova knjiga, ki jo je nedavno izdal. On pravi, da ga ni tako sebičnega naroda, kakor je narod nemški. Posebno veselje pa je čutil, ko je videl, da tukaj ni toliko kaftanov, kakor jih je po mestih in vaseh njegove domovine. Bilo bi samo želeti, da bi Slovani večkrat obiskavali svoja mesta, kajti taka potovanja so neprecenljive vrednosti za medsebojno spoznavanje. Seznanivši se vsaj nekoliko z našimi razmerami in težnjami, odpotoval je g. Prószyński preteklo soboto v Zagreb, kjer bode ostal kake četiri dni, potem pa pojde na Reko, morebiti tudi v „Novo Avstrijo“ in v Srbijo. Na tem potovanju mu želimo mnogo uspeha. Pa saj ni g. Prószyński zdaj prvokrat na jugu. Vse te južne kraje je že prehodil leta 1880., zato je so mu znani kraji in ljudje.

(*Moško učiteljske v Ljubljani*) v novem poslopju bode se izročilo ravnateljstvu dne 5. oktobra, a šola se bode začela med 10. in 14. oktobrom.

(*Ormoška čitalnica*) je zopet oživela, ko je že nekoliko let nepretrgoma spala. Predsednik ji je dr. Omulec,

odborniki: dr. Geršak, Fr. Jerše, J. Košar, V. Kranjec, And. Pirnat, J. Potočnik in Mat. Horvat. Čitalnici in vrlemu odboru želimo mnogo uspeha!

(*Slavnost podpornega društva v Gorici*), ki je bila napovedana na 5. dan oktobra t. l., prepovedalo je okr. glavarstvo iz zdravstvenih vzrokov, namreč zaradi kolere.

(*„Slovenski Gospodar“*) poroča v svoji 37. številki od 11. septembra t. m., da mu je bila vsa številka 36. konfiskovana, da niti družega natisa ni mogel prirediti. Vsebinska konfiskovana številka je bila: Štajarski meščani in veleposestniki, Prvo mesto štajarsko, ki je z večino glasov bilo za slovenskega kandidata, Kako uplivajo mehi grozdni jagodi na vino, Cesarjevič Rudolfovo sadjarsko društvo, Premiranje konj, Hmelj, Sejmi itd. Da ne bomo vseh člankov navajali, naj omenimo kratko, da je bila konfiskovana vsa cerkvena priloga.

(*„Slovenski delavec“*) bode naslov novemu listu, ki bode začel izhajati dne 21. t. m. v Trstu. Urednik listu bode gospod Avgust Bremic. Novi list bode glasilo slovenskih delavcev ter bode zagovarjal njih težnje in koristi. Naročnina do konca tega leta 50 kr.

(*Sadno razstavo v Sevnici*) priredi v dan 5., 6. in 7. oktobra t. l. v sobah javne osnovne šole v Sevnici „Cesarjevič Rudolfovo sadjarsko društvo za spodnje Štajarsko“. — V to razstavo pošlje ovočje, sadna drevesca, sadno orodje, sadno literaturo itd. lahko vsakdo. Nagrade se bodo delile samo spodnještajarskim razstaviteljem, in, ako kmetijska družba ali pa deželni odbor v Ljubljani pošljeta nekaj nagrad, tudi kranjskim. — Napovedbe za razstavo vsprejema do 30. t. m. gospod Fran Lenček na Blanci, pošta Sevnica. Sadje se mora poslati do uštetega 3. oktobra poštne prosto razstavnemu odboru v Sevnico.

Ostali slovanski svet.

(*Slika vladike Strossmayerja*) priobčeno v 36. številki, dali smo tudi posebe natisniti in se dobiva pri našem uredništvu po 50 kr., po pošti pa po 56 kr. Kedor naroči 10 iztisov, dobi jedenajsti po vrhu. — Ker je slika natisnena na lepem, glatkem in trdem papirju v visokosti 50 cm in širokosti 33 cm, bode za okras vsaki sobi, zato naj si je nikdo ne pozabi naročiti.

(*Moravski Hrvati*.) Ravno tri sto let je minilo letos, kar je povabil grof Teufenbach Hrvate na Moravsko, gotovo na svoje posestvo, ker je potreboval pridnih in dobrih težakov. In res se je na njegov klic izselilo nekaj hrvaških rodov in na Moravsko pri Brnu, kjer še prebivajo zdaj v treh vaseh: v Fröljersdorfu, Preravi in v Dobrem polju (Gutendorf). Teh Hrvatov je do 6000 duš; prebivajo po ravnini, samo dva majhna vinorodna hriba, od katerih se eden imenuje Suhi Breg, razprostirata se po tej ravnini. Za čudo so ti Hrvati ohranili lep jezik, pomešano ikavsko in ekavsko narečje, in lepo narodno nošnjo, katero samo oni nosijo, a nikakor ne drugi prebivalci, zato tudi ne morejo nikomur verovati, kdor je gosposki oblečen, da bi bil Hrvat, kajti njim je Hrvat samo tisti, kdor nosi „gaće i surinu“. Ženijo se samo med seboj; posebno radi se ponašajo, da še nobeden možki ni vzel Nemice za ženo. Pečajo se z narodno obrtnostjo: predpasniki in mnogih vrst robce znajo moravske Hrvatice tako lepo vesti, da smo se čudili kompoziciji na predpasniku, kateri nam je pokazal g. Kuten iz Zagreba. G. Kuten je s tovarišem si z g. Hafnerjem prehodil te kraje in bode življenje in običaje svojih rojakov opisal še letos v „Viencu“.

(*Prva srbska železnica*) od Belega Grada do Niša je bila svečano odprta dne 4. septembra, a dne 15. sept. je bila izročena javnemu prometu. — Kako znajo Francozi, ki so se pogodili s Srbijo za to železnico, bolj uvaževati potrebe srbskega naroda, vidi se iz tega, da so poslali kakih 60 mladih Srbov v tuje dežele, na Nemško, Belgijsko, Francosko, Laško itd., da so se ondu izurili v železnični stroki, kateri so se zdaj kot izurjeni železnični uradniki vrnili v Srbijo, kjer bodo kot domačini opravljali svoje službe.

(*Gospod Mile Magdić*), profesor senjskega gimnazija je dospel konec avgusta v Krk, da pregleda po nalogu jugoslovanske akademije znanosti in umetnosti tamkajšnje arhive in da sestavi natančne prepise iz XIII. in XIV. stoletja za diplomatski kodeks kraljevine Dalmacije, Hrvatske in Slavonije, kateri namerja akademija s časom izdati.

(*Šolstvo v Bosni*.) Konec leta 1882—1883 je bilo v Bosni in Hercegovini 42 občnih ali interkonfesijonalnih in 94 konfesijonalnih šol, vkup 136 osnovnih šol. Od teh je bilo v sarajevskem okraju 21 osnovnih šol, v samem mestu 7 (1 občna in 6 konfesijonalnih); okraj mostarski je imel 18, banjaluški 21, bihaški 6, Travnik 22 in okraj Dolnje Tuzle 45 šol. V zadnjem okraju je tudi šolstvo najbolj napredovalo. Izmed konfesijonalnih šol je bilo 56 pravoslavnih, 36 katoliških, 1 mohamedanska (v Dolnji Tuzli) in 1 židovska (v Sarajevu). — V občnih šolah je bilo 51 učiteljev in 8 učiteljic, v konfesijonalnih 96 učiteljev in 31 učiteljic, tedaj vkup v vseh šolah 186 učiteljskih moči. Med temi je bilo 17 franjevcov, 15

usmiljenih sester, 4 hčere božje ljubezni, 1 sestra precejene krvi in 2 trapista. — Število učencev je bilo 8114, in sicer 6240 dečkov in 1874 deklet. — Po veri jih je bilo 4489 pravoslavne, 2877 katoliške, 443 mohamedanske, 295 židovske, in 10 ostalih ver. Z ozirom na število prebivalcev in otrok, kateri bi morali hoditi v šolo, hodilo jih je v šolo samo 7.5 %, kar je jako malo.

(Orlič) bode naslov črnogorskemu koledarju, ki ga bode počenši od leta 1885. začel izdajati in uredovati na Cetinji slavni pesnik Jovan Sundečić.

(Slavni češki skladatelj František Dvořák) ima v delu novo simfonijo in oratorium „Ludmila“. V teku dveh let utegne biti gotov in potem se napoti bržkone v Ameriko, od koder je sedaj že dobil vabilo in ponudbo za nekoliko koncertov. — Sedaj je Dvořák na Angleškem in je pretekli teden v Worchestru vodil veliko svojo simfonijo „Stabat mater“.

(Spomenik Puškinov v Petrogradu,) katerega smo že omenili, je delo slavnega kiparja Opekušina, ki je izvršil tudi krasni moskovski spomenik istemu pesniku. Postavljen je v malem, ukusnem vrtiči sredi široke ceste; katero so krstili „Puškinskaja“ in sicer prav pri uihu iz „Nevskega Prospekta“. Pesnik stoji na podstavci iz črnega granita in sicer obrnen proti „Nevskemu Prospektu“. Roke ima zložene na prsih, glava mu je naklonjena nekoliko na desno, oči obrnene kvišku. Pod levim ramenom drži knjigo. — Slavnostnega odkritja se je udeležilo mnogo pisateljev in umetnikov; oficijalne osebe pa: general Durново, zastopajoč ministra unanjih zadev; potem mestni načelnik general Gnesser in konečno načelnik mestnega zbora Glazunov. Slavnostnega govora ni bilo, temveč se je posvetil spomenik le po cerkvenem obredu.

(Sv. Vladimirja vseučilišče v Kijevu) praznuje dne 20. t. m. petdesetletnico svojega obstoja.

Iz Koprivnice poroča dopisnik „Pozoru“ naslednje jako zanimive črtice o volilnem gibanju, katere podajemo tudi mi svojim bralcem, da bi videli, kako se „kortešuje“ na Hrvaškem.

Mestni načelnik Šašić je pošiljal svoje ljudi od hiše do hiše, da pregovore prebivalstvo koprivniško, naj pride zvečer dne 7. sept. t. l. na kolodvor, ker pride v Koprivnico iz Zagreba bodoči poslanec dr. Spevec; kmetom iz bližnje vasi Bregov je bilo celo ukazano, da imajo vse-kakor priti in pozdraviti bodočega poslanca. Da bi bil sprejem slovesnejši, naročila se je glasba, bengalski ogenj, povabljeni so bili tudi gasilni in pevski društvo. — In res! Že okoli osmih zvečer se je začel zbirati narod, ali ni bilo niti gasilnega niti pevskega društva, a nekoliko pevcev, kar jih je prišlo, napili so se tako v železnični krčmi, da niso niti vedeli, kedaj je vlak prišel. Še pred dohodom vlaka so učili korteši in načelnik Šašić narod, kako mora upiti: „Živio Spevec!“

Ko je prišel vlak na kolodvor, zaigrala je glasba, ali ker so bili godci pijani, kakor batine. ni se nič čulo, nego samo veliki bobenj. Korteši in otroci so začeli upiti: „Živio Spevec“, a meščani in kmeti: „Živo Starčević“. V tem hrupu in kriku se je pomikalo občinstvo v mesto do gostilne „K cesarju avstrijskemu“. Tu je jel gostilničar nagovarjati narod, naj kliče „Živio Spevec“, ali kmeti niso hoteli o tem niti čuti, ampak so jeli klicati: „Spevca je treba zaklati in na ražnji speči — Živio Starčević“. Zdaj se je jelo kamenje metati, s katere strani, to se ne ve, a mestni kapetan Ostriš je dal nekoliko kmetov, kateri so klicali: „Živio Starčević“, poloviti. Ali narod je zahteval, da se ujetniki pusté, kar se je tudi zgodilo. V tem času so prišli žandarji, a Ostriš jim je jel kričati „Streljajte“, ali oni pametnejši od njega niso hoteli streljati, ampak so si prizadevali pomiriti narod. Ali glej, kar se pokaže na oknu naš Ostriš s puško, strelj med narod in je ranil dvajsetletnega dečka Posavca v nogo. Narod je vsled tega dogodka jako vznemirjen ter je upati, da bode v Koprivnici zmagal David Starčević.

Razne novice.

(Velika starost.) V Gurahumovu v Bukovini živi 117letni žid Feivel Merdler, ki ima med drugimi 80 letnega sina. Od tega sina ima 80 unukov; praukunov ni moči niti sešteti, ker so razkropljeni po vsi Bukovini in Rumuniji.

(Kralj vseh krojačev.) Meseca avgusta je umrl v Londonu Isak Moses, ki ga imajo za kralja krojačev vsega sveta. Ta krojač si je udrževal posebnega „pesnika“, ki je v verze zlagal vse njegove oglase in kateri je imel zato 6000 goldinarjev letne plače. Moses je sprejemal občinstvo jako prijazno v svojem komptoarji, jih pogoščal s šampanjcem in z izvrstnimi smodkami. Imel je bogato knjižnico, zbirko slik v sobi, kjer se je zabavljalo čakajoče občinstvo. Zapustil je več milijonov. Sami kraljevski principi, za katere je šival, položili so mu vence na rakev.

(Roditeljem v svarilo.) Nekemu Dunajčanu je obolelo dete, katero je bilo komaj nekoliko mesecev staro. Zdravnik, ki je bil poklican v hišo, ni mogel spoznati bolezni, pač pa je iz vseh simptomov sklepal, da bode dete moralo umreti. Ali ko je zdravnik malo natančneje opazoval dojk, zapazil je, da je ta imela na lici polno ličila, in sicer svinčenega ličila. Zdaj ko je zdravnik poznal bolezen, dal je otroku zdravilo, ki ga je rešilo preteče smrti.

(Der Kerl hat ja ganz europäische Manieren!) Neki ogrski list poroča o naslednjem smešnem dogodku: Nem-

ški cesar Viljem, potujoč iz Gaštajna v Išelj v spremstvu prideljenega mu avstrijskega adjutanta, bral je nemški časopis iz Peštbudima. Pri poročilu o Singalezih, produkujočih se ravno v ogrski prvostolnici, dejal je cesar adjutantu: „Želel bi videti šefa te peštbudimske tolpe.“

— Adjutant, nevedé o čem govori cesar, razumel je stvar drugače in je že brzojavil na bližnji postaji: „Cesar Viljem se želi sniti kar najpreje mogoče s šefom ministerstva ogrskega.“ — Tretjega dne je prišel v Išelj predsednik ogrskega ministerstva Koloman Tisza in adjutant ga je naznanil cesarju: „Šef iz Peštbudima.“ Cesar, misleč, da je prišel načelnik divjih Singalezov, velel ga je pozvati k sebi ter ga nagovori: „My dear do you speak english?“ (Govorite li, dragi moj! angleški?) Začuden Tisza je odgovoril: „Yes Majesty.“ a na to se je cesar, obrnivši se k adjutantu, glasno začudil: „Der Kerl hat ja ganz europäische Manieren!“ (Ta človek se vede čisto evropski.) Tisza je odrvenel, ne vedoč, kaj mu je misliti o takem prečudnem sprejemu, dokler ni adjutant pojasnil nesporazumljenja. — Odgovornost za resničnost te komične pripovedke prepuščamo svojemu madžarskemu tovarišu; vsekakor pa se vidi, da še ni daleč za nami „doba kislih kumar“.

(Novo mesto Kosmopolis) v Severni Ameriki je razpisalo 100 dolarjev nagrade prvi beli naseljenki v tem novem mestu.

(Ples v bolnišnici.) Znana angleška človekoljubka lady Brabanzon v Londonu se je postavila na čelu ženskemu odboru, kateremu je namen, prirejati koncerte v bolnišnicah v razveseljevanje bolnikov. Vender je bilo vodstvo neke bolnišnice prisiljeno, odbiti take koncerte.

Bolnice so namreč, kader so se igrale krasne Beethove nove, Mendelssohnove ali Mozartove klasične melodije, začele plesati. Zdravniki niso tega mogli svojim bolnicam dopustiti, in tako so morale prijetne melodije iz bolnišnice.

Politični razgled.

V torek je imel deželni zbor kranjski drugo sejo. — Važno je najprej omeniti prošnjo občine šentmartinske pri Litiji, katero je izročil zboru poslanec Luka Svetec. Omenjena občina prosi, naj bi se njeni šoli dovolil poludnevni pouk in naj bi se pouk nemščine tako uredil, da bi se je odslej učili samo tisti učenci, katerih roditelji bi to zahtevali. Prošnja, o kateri tudi govorimo na drugem mestu, je jako dobro utemeljena ter je v njej jasno dokazano, da nemščine otroci te občine ne potrebujejo in da je zategadelj škoda časa, ki ga za to po nepotrebnem potratijo. Važen je tudi Bleiweisov predlog: naj bi se uvel pri deželnih uradih slovenski jezik kot uradni jezik od 1. januarja 1885.

Živa debata se je unela pri verifikaciji volitve poslanca notranjskih kmečkih občin g. Adolfa Obreze. Ko je poročevalec g. Murnik predlagal, naj se ta volitev potrdi, ustal je Dežman in je govoril blizu tako le: Pri volitvi v Postojini je stopila vlada tako odločno na volilno bojišče, kakor je to drugod običajno pri strankarskih možeh. On (Dežman) je proti načinu, kako se je postojinska politiev pripravljala in vršila, kajti c. kr. vlada kranjska je v svojem nekolekovanem dnevniku netila tako polemiko, kakersna se z dostojnostjo vlade nikakor ne strinja. Notranjskim volilcem so se pošiljali celi tovorji slovenskega uradnega lista, samo da bi se ubil dosedanji poslanec notranjskih kmečkih občin. Tudi agentje c. kr. vlade kranjske so uplivali na to volitev. Znano je namreč, da se je dr. Zarnik odločno potezal za mitnice. O vladnem kandidatu pa so volilci znali, da je odločen nasprotnik vseh mitnic. In vladnemu kandidatu je bilo treba zagotoviti glasove. Ker je dotični, v deželnem zboru skleneni načrt še zmerom počival v predsedniški pisarni, zahtevali so volilci, da hočejo vedeti, predno glasujejo za vladnega kandidata, ali je že potrjen dotični postavni načrt ali ne. In agentje so volilcem povedali, da je omenjeni načrt že pri ministerstvu. Čaveda ta načrt bi se itak predložil v potrjenje, ali agentje so neki to naglašali, kakor da bi to potrjenje bilo kako darilo. Vlada ima sredstva, ona lahko upliva na revne volilce, ali kam pa zaidemo, ako se bode še nadalje tako podkapala parlamentarnost in volilna svoboda. Nato je g. deželni predsednik koj odgovoril in rekel, da vlada ni postavila svojega kandidata, pač pa da ji je ljubo, da je izvoljen kandidat, kateri podpira njeno politiko, spravo med obema strankama na Kranjskem, med Slovenci in Nemci. G. dr. Zarnik je protivnik vladni politiki, dejal je g. dež. predsednik, in zat — želela vlada, da ne bi on bil izvoljen. Tu moramo omeniti, da ne poznamo nobenega fakta, iz katerega bi se smelo sklepati, da bi bil gosp. dr. Zarnik nasprotnik vladi; da prejšnji poslanec notranjskih kmečkih občin ni hotel dovoliti tistih 600 goldinarjev, da samo o tem predlogu ni bil z narodno večino, o drugih predlogih pa glasoval z njo, to mislimo, da ni načelno nasprotno, pač pa izraževanje svojega notranjega prepričanja, katerega ne sme protivnik zlorabiti. G. dež. predsednik se je tudi izrekel o „Ljublj. Listu“ tako le:

Ako ima vlada svoj list, ni odgovorna za vse, kar v njem stoji, ampak urednik je odgovoren za vse; g. dež. predsednik tudi ne odobrava vsekdar načina, kako se ta list bojuje (dr. Vošnjak kliče: Čujte! Čujte!) Potem sta odgovarjala g. Dežmanu še g. Šuklje in dr. Sterbenec. G. dr. Sterbenec je posebno poudarjal, da mu ni znano, da bi bila vlada s pismom ali z besedo uplivala na volilce rekši, da so volilci v Postojini proglasili g. Obrezo za kandidata. Čudili smo se o tej priči g. poslancu, ko je začel v zbornici polemizovati s slovenskimi listi, v zbornici, kjer mu ne moremo odgovarjati. Nato je še govoril Dežman in želel, da bi vlada, kakor je prejšnjega urednika „Laibacherice“, tako naj tudi zdaj odstrani sedanjega urednika slovenskega uradnega lista, ker davkoplačevalcem gotovo ne more biti prav, da plačujejo davek za tak list. Tudi tem nazorom je ugovarjal g. dež. predsednik rekši, da založnik plačuje urednika, a prof. Šuklje sam svojega suplenta. Na ta način se moramo res čuliti narodni požrtvovalnosti g. Bamberga kot založnika, ki tako ceno najnovejši dnevnik prodaje, dnevnik, ki ima tako malo naročnikov, da se še tiskarski troški ne morejo izplačati, a kje pa je še služnina uredniku. Na drugo stran pa zavidamo založnika najnovejšega dnevnika, da sme prodajati ta list brez koleka, ker, kakor naši naročniki vedo, ne sme naš list brez koleka na prvi strani hoditi med svet. Ne vemo tedaj, čemu je ta izjema. Nato se je potrdila volitev g. Obreze. — Prihodnja seja bode v petek.

Volitve v deželni zbor hrvaški se ravnokar vrše. Do zdaj je voljenih 26 vladnih, 6 neodvisnih, 12 Starčevićancev in 2 divjaka.

Shod treh cesarjev, avstrijskega, ruskega in nemškega, je dokaz prijateljskih odnosajev med omenjenimi vladarji. Ta shod tedaj ne bode imel za nasledek novih odnosajev, pač pa se bodo stari odnosaji še bolj utrdili. V spremstvu omenjenih vladarjev so njih prvi doglavniki: Bismarck, Giers, Tolstoj in Kalnoky. Zato se temu shodu pripisuje velika politična znamenitost.

Vojska med Kitajci in Francozi ni še formalno napovedana, vender že Kitajci napadajo tujce in jih pode iz njihovih hiš, katere jim pustošijo. Kitajska vojska za Tonking šteje že 80.000 vojakov. Kitajci se jako in pridno pripravljajo za vojsko, Francozi pa imajo za vojsko samo kakih 16.000 mož. — Admiral Courbet pričakuje še vedno več moči.

Listnica uredništva: Veleč. gosp. —a— na Dobrni: Ne verujemo, da bi Vam mogel biti „Slovenec“ hvaležen za preveliko Vašo učenost; kajti ako bode še nadalje z enakimi logičnimi sklepi debutovali po njegovih predelih, kakor doslej, utegnili bi se Vam prigraditi, da bi preuzvišenega vladiko Strossmayerja proglasili za rabina sadagorskega samo zato, ker je priobčil „Slovan“ sliko njegovo. Možu, ki je v našem listu našel sledi židovskega liberalizma, je kaj tacega že mogoče!

Listnica upravnštva: Velečastiti gosp. F. S. na G.: Št. 37. poslali smo Vam redno; morala se je tedaj na pošti izgubiti. V novič Vam je ne movemo poslati, ker nam je čisto pošla.

„Slovan“ izhaja vsak četrtek popoldne. Cena mu je za celo leto 4 gld., za polu leta 2 gld. in za četrt leta 1 gld. — Posamične številke se prodajajo po 10 kr. — Naročnina, reklamacije in inserati naj se pošiljajo upravnštvu, dopisi pa uredništvu na Kongresnem trgu št. 7. Nefrankovani dopisi se ne sprejemajo in rokopisi ne vračajo. — Za inserate se plačuje za navadno dvostopno vrsto, če se tiska jedenkrat 8 kr., če se tiska dvakrat 7 kr., če se tiska trikrat 6 kr., če se pa tiska večkrat, po dogovoru.